

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برداشت ديه از بيت المال
در پرتو قانون و رويه قضايی

سید محمد رسول باختر

انتشارات جاودانه

عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	Iran. Laws, etc
مشخصات نشر	پرداخت دیه از بیت‌المال در پرتو قانون و رویه قضایی / سید محمدرسول باختر.
مشخصات ظاهری	تهران: جاودانه، جنگل، ۱۳۹۳
شابک	۱۶۸ ص: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۳۶۷-۴
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا:
موضوع	دیات:
ع	دیات - ایران
سناس	باختر، سید محمدرسول، ۱۳۶۹-
دوره	۱۳۹۳ / ۵۹۱۳ / KMHR۳۹۸
رقع	۳۴۵/۵۵۰۷۷۳:
شماره	۳۶۳۴۸۰۹:

عنوان کتاب: پرداخت دیه از بیت‌المال در پرتو قانون و رویه قضایی
تألیف: سید محمدرسول باختر
ناشر: انتشارات جاودانه، جنگل
ناظر فنی: امین لشکری
نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۳
قطع و تیراژ: رقعی، ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۳۶۷-۴

تلفن: ۰۶۶۴۸۲۸۳۰-۹-۶۶۴۸۶۱۱۵-۲۱-۰۲۱ <http://www.junglepub.org>
email:// Info@junglepub.org ۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۶۷-۳۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

فهرست مطالب

مقدمه	۹
-------	---

دفتر اول - قوانین

• از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۱۳
• از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۰	۱۴
• از قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح	۱۹
• از قانون آیین دادرسی کیفری	۲۰
• قانون به کارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح و موارد ضروری	۲۱
• آیین نامه اجرائی موضوع ماده ۱۵ قانون به کارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری	۲۷
• از قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور	۲۹

دفتر دوم - آراء وحدت رویه دیوانعالی کشور

• حکم دادگاه در مورد پرداخت دیه مقتول از بیت المال قابل رسیدگی شکلی در دیوانعالی کشور نیست.	۳۳
---	----

دفتر سوم - آراء اصراری دیوانعالی کشور

- ۱- در صورت عدم احراز قصد فعل و قصد نتیجه در تیراندازی مأمور حین انجام وظیفه موجبات استیفای قصاص فراهم نمی‌باشد. ۳۹
- ۲- برای عمدی بودن قتل باید شرایط تحقق قتل عمدی مندرج در ماده ۲۰۶ قانون مجازات اسلامی محرز باشد. ۴۰
- ۳- در صورتی که تیراندازی برخلاف مقررات و ضوابط منتهی به قتل گردد به موجب ماده ۴۱ قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح مشمول مقررات قصاص و دیات نباشد. ۴۱

دفتر چهارم - دیدگاههای قضایی

- ۱- ماهیت رسیدگی پرداخت از بیت‌المال ۴۵
- ۲- پرداخت دیه از بیت‌المال در صورت اتهام انتسابی ۴۶
- ۳- تغلیظ دیه پرداختی از بیت‌المال ۴۷
- ۴- پرداخت دیه مقتول از بیت‌المال ۵۴
- ۵- حکم تغلیظ دیه در پرداخت دیه از بیت‌المال ۵۷
- ۶- پرداخت دیه از بیت‌المال در صدمه و جرح غیر عمدی ۵۹
- ۷- پرداخت دیه از بیت‌المال در تصادفات رانندگی منجر به فوت ۶۰
- مشخص نباشد ۶۱
- ۸- مسؤول پرداخت دیه مربوط به قتل جرح و ضرب توسط غیر بالغ ۶۳
- ۹- پرداخت دیه شخص کشته شده در ازدحام ۶۶
- ۱۰- پرداخت دیه جراحات از بیت‌المال ۶۸
- ۱۱- مسؤول پرداخت دیه در مواردی که قاتل و مقتول شناسایی نشوند ۶۹

۷۱	۱۲- موارد پرداخت دیه از بیت‌المال
۷۳	۱۳- مسئولیت بیت‌المال در پرداخت دیه در صورت فوت محکوم
۷۵	۱۴- مسئولین پرداخت دیه صدمات در صورت فرار ضارب
۷۶	۱۵- مسئولیت پرداخت دیه در صورت شناخته نشدن قاتل
۷۷	۱۶- اعسار از پرداخت دیه
۷۹	۱۷- اعسار از پرداخت فاضل دیه و مسئولیت بیت‌المال
	۱۸- مسئولیت بیت‌المال در پرداخت دیه عمد و شبه عمد مشروط به فرار محکوم
۸۱	۱۹- عدم پرداخت دیه از بیت‌المال در صورت پیدا نشدن عاقله
۸۳	۲۰- نحوه پرداخت دیه در مواردی که فرد صغیر متهم اموالی برای توقیف نداشته باشد
۸۴	۲۱- پرداخت دیه از طریق بیت‌المال در صورت اعسار محکوم‌علیه در پرونده تصادف غیر عمد
۸۵	۲۲- صدور حکم به پرداخت دیه از بیت‌المال در اثبات اعسار کلی
۸۶	۲۳- مرجع صالح در اصدار حکم به پرداخت دیه موضوع ماده ۱۳ قانون به کارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در امور ضروری
۸۸	۲۴- عدم پرداخت دیه توسط عاقله در مهلت مقرر
۹۲	۲۵- پرداخت دیه از بیت‌المال در صورت صدور حکم اعسار محکوم از پرداخت دیه
۹۴	

دفتر پنجم - نظریات مشورتی اداره حقوقی

- ۱- در صورت فوت کسی که به پرداخت دیه محکوم شده، محکوم‌له برای وصول دیه از ماترک متوفی یا عاقله یا بیت‌المال نیاز به تقدیم دادخواست ندارد

- ۹۸- پرداخت دیه قتل خطائی که بر حسب اقرار ثابت شده است..... ۹۸
- ۹۹- اجراء احکام (دیه از بیت المال)..... ۹۹
- ۱۰۰- چنانچه اقدامات دادسرا و دادگاه برای شناسائی قاتل یا قاتلین که در حد امکان به عمل آمده به نتیجه نرسد دیه از بیت‌المال پرداخت می‌شود..... ۱۰۰
- ۱۰۱- غرق شدن در آبهای غودال مشمول مصادیق پرداخت دیه از بیت‌المال نیست.. ۱۰۱
- ۱۰۲- پرداخت دیه از بیت‌المال در فرضی است که تیراندازی مطابق مقررات صورت گرفته باشد..... ۱۰۲
- ۱۰۳- انتخاب نوع دیه..... ۱۰۳
- ۱۰۴- تغلل دیه شامل پرداخت دیه از بیت‌المال هم می‌باشد..... ۱۰۴
- ۱۰۵- در صورت جرح سار جواز بر پرداخت دیه از بیت‌المال نیست..... ۱۰۵
- ۱۰۶- جز در موارد منصوص پرداخت دیه از بیت‌المال مجوز قانونی ندارد..... ۱۰۶
- ۱۰۷- صرف قبول اعسار موجب پرداخت دیه از بیت‌المال نیست..... ۱۰۷
- ۱۰۸- دیه جرح..... ۱۰۸
- ۱۰۹- در صورتی که عاقله تمکن مالی نداشته باشد دیه از بیت‌المال پرداخت می‌شود..... ۱۰۹
- ۱۱۰- اگر دادگاه عدم توانایی عاقله را احراز کند به از بیت‌المال پرداخت می‌شود..... ۱۱۰
- ۱۱۱- با احراز عدم توانایی عاقله دیه از بیت‌المال پرداخت می‌شود..... ۱۱۱
- ۱۱۲- دیه جرح نیز بر بیت‌المال است..... ۱۱۲
- ۱۱۳- احراز تمکن مالی عاقله با دادگاه صادر کننده حکم است..... ۱۱۳
- ۱۱۴- فوت جانی مجوز پرداخت دیه از بیت‌المال نیست..... ۱۱۴
- ۱۱۵- اعسار محکوم‌علیه از موارد قانونی صدور حکم به پرداخت دیه از بیت‌المال نمی‌باشد..... ۱۱۵
- ۱۱۶- چگونگی پرداخت دیه از بیت‌المال و صندوق خسارتهای بدنی..... ۱۱۶
- ۱۱۸- تعیین عاقله و فرض پرداخت دیه از بیت‌المال..... ۱۱۸

دفتر ششم - بخشنامه قوه قضائیه

● بخشنامه به رؤسای دادگستری‌های استان‌ها و دادستانهای نظامی، عمومی و انقلاب

سراسر کشور..... ۱۲۱

دفتر هفتم - بررسی فقهی حقوقی موارد پرداخت دیه توسط بیت‌المال

بررسی فقهی توقف موارد پرداخت دیه توسط بیت‌المال..... ۱۲۵

منابع..... ۱۶۶

به نام خداوند بخشایشگر مهربان

مقدمه

به منظور جلوگیری از هدر رفتن خون مسلم شارع مقدس و قانونگذار در مواردی خاص پرداخت دیه از بیت المال استجویز کرده‌اند. به عبارتی یکی از مسؤولان پرداخت دیه بیت المال است در حالی که پرداخت دیه از بیت المال یک امر استثنایی است و در موارد استثناء باید قاضی متیقن اکتفا کرد. برخی از مصادیق پرداخت دیه توسط بیت المال در قانون مجازات اسلامی پیش بینی شده است؛ از جمله مشخص نبودن قاتل در موارد غیر سام و در موارد قسامه اگر برائت مدعی علیه ثابت شود، عاقله نداشتن یا ناتوانی عاقله، فقدانی نداشتن نزدیکان، اشتباه مأمور قانونی یا قاضی.

در مجموعه حاصر «پرداخت دیه از بیت المال در پرتو قانون و رویه قضایی» تلاش شده تا قوانین و رویه قضایی مرتبط جهت تسهیل دسترسی جامع به قوانین گردآوری شود.

اثر حاضر در هفت دفتر به ترتیب: دفتر اول: قوانین؛ دفتر دوم: آراء وحدت رویه دیوانعالی کشور؛ دفتر سوم: آراء اصراری؛ دفتر چهارم: دیدگاههای قضایی؛ دفتر پنجم: نظریات مشورتی اداره حقوقی؛ دفتر ششم: بخشنامه قوه قضائیه و دفتر

پرداخت دیه از بیت‌المال در پر تو قانون و رویه قضایی

هفتم: بررسی فقهی حقوقی موارد پرداخت دیه توسط بیت‌المال تدوین و تنظیم شده است.

امید است این اثر در خور توجه قرار گرفته و کاستی‌ها مورد غمض عین قرار گیرد.

سید محمد رسول باختر

تهران - شهریور ماه ۱۳۹۳